

ДО
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
НА 52-РОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОНЦЕПЦИЯ

за ролята и дейността на Висшия съдебен съвет

на адв. Цвета Валентинова Рангелова

кандидат за член на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет от квотата на Народното събрание

Висшият съдебен съвет носи основната институционална отговорност да гарантира независимостта на съдебната власт, да провежда обективна кадрова политика и да осигурява условия за качествено и своевременно правосъдие. Настоящата концепция излага моите виждания за необходимите промени в работата на ВСС, без намеса в решаването на конкретни дела.

Основните проблеми, които следва да бъдат преодолені, са субективизмът при кадровите решения, недостатъчната прозрачност, неравномерната натовареност, продължителното командироване, непоследователната дисциплинарна практика и липсата на убедителна реакция при данни за натиск, зависимости и конфликт на интереси. Решенията изискват ясни правила, проверими критерии, мотивирани актове и реална отчетност.

Ролята на Висшия съдебен съвет

Разбирам ВСС като орган на съдебната власт, който я представлява, осигурява и отстоява нейната независимост, управлява ресурсите и кадровите процеси и защитава обществения интерес от независимо и ефективно правосъдие. Тази роля не допуска намеса в правораздавателната дейност на съдилищата, нито въздействие върху вътрешното убеждение на съдиите.

Висшият съдебен съвет следва да осъществява правомощията си при ясно разграничение между институционалното управление на съдебната власт и независимото правораздаване. Съветът трябва да създава необходимите кадрови, финансови, организационни и технологични условия за работа, без да се намесва в решаването на конкретни дела.

Защитата на независимостта не се изчерпва с декларативни позиции. Тя предполага навременна реакция при данни за натиск, последователна кадрова политика, защита на магистратите от нерегламентирано въздействие и мотивирани решения, подлежащи на ефективен обществен и съдебен контрол.

През годините в публичното пространство бяха поставени редица случаи, при които магистрати твърдяха, че са били обект на политически или вътрешносистемен натиск. Сред тях са изявленията на съдия, подала сигнал за натиск във връзка с кръга около Мартин Божанов, известен като „Нотариуса“, публичните твърдения на бившия бивш административен ръководител и съдия за нерегламентирано влияние при кадрови решения, както и случаите, станали известни като „Ти си го избра“ и „Осемте джуджета“. Независимо от различния характер и доказателствена обезпеченост на тези случаи, общият институционален проблем е липсата на единна, своевременна и убедително завършваща процедура на ВСС.

Участието на представители на ВСС в работни групи и междуинституционални формати следва да се основава на изричен мандат, предварително обсъдена позиция и последваща отчетност. Предложенията за нормативни промени трябва да бъдат подкрепени с данни, оценка на въздействието и консултация с професионалната общност.

При обсъждането на законопроекти, които засягат пряко организацията и работата на съдилищата и прокуратурите, участието на представители на ВСС понякога се свежда до формално присъствие, без предварително формирана позиция, статистически данни и конкретни примери от практиката. Това отслабва възможността Съветът да защити интересите на съдебната власт пред Народното събрание и Министерството на правосъдието. Поради това позицията следва предварително да се обсъжда от съответната колегия или от Пленума, а при необходимост - и с магистратите по места.

ВСС следва активно да установява и предлага отстраняването на нормативни празноти, които създават условия за субективизъм, зависимости или неравно третиране. Законодателните инициативи трябва да бъдат насочени към укрепване на конкурсното начало, прозрачността и равнопоставеността.

Като член на Съдийската колегия бих настоявала становищата на ВСС по законопроекти да се формират след предварително обсъждане в съответната колегия или Пленума, според предмета им. При необходимост следва да се потърси мнението на магистратите и съдебните служители, които ще прилагат предложените промени. Представителите на Съвета в работните групи трябва да защитават мотивирана институционална позиция и да отчитат резултата от участието си.

Особено внимание бих отделила на законодателни решения, които засягат конкурсното начало и достъпа до длъжности на по-високо ниво. Когато законова

промяна разширява възможността за външни назначения, следва да се оценят последиците за професионалното развитие на вече работещите магистрати, за натовареността и за качеството на правосъдието. При установен дисбаланс бих предложила мотивирани изменения на Закона за съдебната власт.

Кадрова политика, конкурси, атестиране, дисциплинарна дейност, натовареност, командироване и управление на съдебната система

Кадровата политика трябва да се основава на професионализъм, почтеност, равни възможности и предварително известни, измерими критерии. Решенията за назначаване, повишаване, атестиране, дисциплинарна отговорност, натовареност и командироване следва да бъдат взаимно свързани и подчинени на качеството на правосъдието.

Кадровите решения трябва да бъдат основани на действителните потребности на органите на съдебната власт. Разкриването, съкращаването, преместването или трансформирането на щатни длъжности следва да се извършва след анализ на натовареността, движението на делата и очакваното отражение върху всички засегнати органи. Решения, продиктувани от единични предпочитания, могат да задълбочат кадровия недостиг и да създадат нови неравенства.

В практиката често младши съдии биват назначавани или премествани извън съдебния район, за който са били планирани съответните длъжности, включително към Софийския районен съд. В резултат в районите, за които конкурсът е бил проведен, остава кадрови недостиг, а при изтичане на срока на други младши съдии се налага щатове от окръжни или апелативни съдилища да бъдат трансформирани, за да се осигурят длъжности на районно ниво. Подобен подход разстройва предварителното кадрово планиране и поражда съмнения за решения с оглед на конкретната личност.

Сходните искания за преместване или размяна следва да бъдат разглеждани по еднакви критерии. Мотивите трябва да съдържат съпоставка на натовареността и кадровото състояние на съответните органи, професионалният опит на кандидатите и всички други относими обстоятелства, чието отчитане е допустимо от закона.

За необходимостта от единен стандарт бих посочила редица случаи, при които на младши съдия от окръжен съд е отказано преместване или размяна, въпреки трайната му лична и семейна обвързаност със съответния съдебен

район, докато при сходни обстоятелства други съдии са били премествани. Независимо от конкретните лица, различният резултат при съпоставими факти следва да бъде обяснен с ясни и проверими мотиви, защото в противен случай се създава усещане за двоен стандарт.

Всяко кадрово решение следва да започва с анализ на действителната необходимост на съда, а не с търсене на длъжност за предварително предпочетен кандидат. При назначаването на младши съдии е необходимо предварително да се планират длъжностите, които ще заемат след изтичане на съответния срок. Промяна в разпределението на щатове, която засяга други съдилища или вече назначени магистрати, трябва да бъде публично мотивирана с данни за натовареността и последиците за всеки засегнат орган.

При избора на административни ръководители е необходимо сравнително обсъждане на управленската компетентност, професионалните и нравствените качества и изпълнимостта на представената концепция. Становището на общото събрание следва да бъде отчетено по същество, а отклонението от него — ясно и убедително мотивирано.

В практиката са известни процедури, при които е предпочетен кандидат без самостоятелно разработена и убедителна концепция, с ограничен управленски опит и без подкрепата на общото събрание, пред кандидат с по-дълъг съдийски и административен стаж и с конкретна програма за развитие на органа. Последвалите организационни затруднения - напрежение в колектива, неравномерно кадрово обезпечаване на отделенията и напускане на подготвени служители - показват защо концепцията, управленският опит и становището на магистратите трябва да се обсъждат по същество, а не формално и субективно.

При избора на административен ръководител бих изисквала сравнение между управленските концепции, доказателствения опит и предложенията за организация на работа. Подкрепата или възраженията на общото събрание на съответния съд не решават избора вместо ВСС, но изискват обсъждане и конкретен отговор в мотивите. Ако Съветът предпочете кандидат въпреки аргументирани възражения на мнозинството магистрати, трябва да обясни защо неговата концепция и качества отговарят по-добре на нуждите на съда.

Конкурсите за назначаване, повишаване и преместване трябва да гарантират равни възможности и предвидимост. Оценяването следва да се извършва по предварително оповестена методика и въз основа на представителна извадка от професионалната работа. При съществени разлики

между оценките на кандидати със сравними резултати конкурсната комисия трябва да изложи конкретни съображения.

Продължителните конкурсни процедури създават кадрови вакуум и често водят до продължително командироване. ВСС следва да приема публичен годишен календар на конкурсите с междинни срокове и електронно информационно табло за движението на всяка процедура. При съществено забавяне трябва да бъдат публикувани причините и конкретните действия за приключването ѝ.

При конкурс за попълване на наказателните отделения на окръжни съдилища са възниквали спорове, след като кандидати с преимуществен опит по граждански дела са били класирани пред съдии с дългогодишна специализация по наказателни дела. Като аргумент са използвани оценки, според които представени граждански актове показват по-високи познания по наказателно право и процес от присъди и решения по наказателни дела, преминали инстанционен контрол. Този пример разкрива необходимостта професионалният опит и представените актове да бъдат относими към материята на конкурса, а всяко отклонение - специално мотивирано.

Ще предложа прецизиране на правилата за конкурсите така, че оценяването на представените съдебни актове и на събеседването да се извършва по предварително обявени и приложими еднакво към всички кандидати показатели. За всяка оценка комисията следва да посочва конкретните професионални качества или слабости, които е установила. Обобщените определения за „практически познания“ и „умения за анализ“ не са достатъчни, ако не става ясно кои актове и отговори са обосנוвали различията в оценките.

Като критерии могат да се обсъдят сложността и видът на разгледаните дела, качеството и устойчивостта на актовете след инстанционен контрол, професионалният опит в съответната материя, своевременността и организацията на работа. Нито броят на актовете, нито един отделен статистически показател следва да решава конкурса механично. Крайното класиране трябва да бъде проверимо чрез мотивите за всяка оценка и да допуска ефективен контрол по предвидения в закона ред.

Бих предложила и законодателно обсъждане на съотношението между първоначалните назначения и конкурсите за повишаване или преместване. При длъжности в окръжните и административните съдилища възможността за развитие на действащи магистрати следва да се отчита преди обявяване на

външен конкурс. Конкретното решение трябва да съответства на действащия ЗСВ и да бъде съпроводено с оценка на кадровите последици.

При преценката на професионалните качества следва да се отчитат не само броят и резултатът от разгледаните дела, но и тяхната фактическа и правна сложност, спазването на сроковете, устойчивостта на съдебните актове, причините за тяхната отмяна или изменение, квалификацията, професионалната етика и приносът към работата на съответния орган.

Необходим е разумен баланс между първоначалното назначаване и професионалното развитие на действащите магистрати. Първоначалното назначаване следва по правило да бъде насочено към районното ниво, а заемането на длъжности в окръжните и административните съдилища от външни кандидати да се допуска, когато след проведен конкурс за повишаване или преместване длъжността е останала незаета.

Натовареността не може да се измерва единствено чрез броя на делата. Коефициентите следва да отразяват тяхната сложност, спешност, фактически обем, процесуални особености и необходимото време за подготовка и произнасяне. Еднакви по наименование производства могат да изискват съществено различен труд и това трябва да бъде отчетено.

В редица съдилища в страната има случаи, в които съдии в наказателно отделение поемат делата, свързани с работата на 20 и повече прокурори, следователи и няколко полицейски управления и други органи в района, в която връзка и за да обезпечат различни бързи производства дават непрекъснати дежурства, докато повече на брой съдии в гражданско отделение работят при по-ниска средна натовареност и без същата степен на спешност. Отделно от това едно наказателно дело с множество участници и доказателства може да ангажира цял работен ден, докато значително по-голям брой еднотипни граждански или заповедни производства могат да бъдат разгледани за няколко часа. Следователно механичното сравнение по брой дела не измерва реално вложения труд.

При измерване на натовареността е необходима оценка на вложеното време, сложността и неотложността на различните производства. Разликите в допълнителните коефициенти за граждански и наказателни дела следва да се сравнят по еднакви показатели, включително обем на материалите, брой самостоятелни предмети на делото, брой участници и проведени заседания. Работните групи по отделните материи трябва да съгласуват предложенията си,

да публикуват данните, на които стъпват, и да обсъждат резултатите със съдиите, които разглеждат съответните дела.

Работните групи, които изготвят или изменят правилата за измерване на натовареността, следва да бъдат формирани по предварително оповестени критерии за професионален опит и представителност. Техният състав, използваните данни, протоколите и мотивите за предложените промени трябва да бъдат публични.

Като несъответствие в действащото отчитане следва да се отбележи, че при гражданските дела допълнителен коефициент за обем може да се приложи при над 1 500 листа, докато при наказателните дела прагът е над 5 000 листа. Различен е и подходът при съединени иски и при множество престъпления, въпреки че всяко обвинение изисква самостоятелна доказателствена преценка. По използваните коефициенти три заповедни производства могат да бъдат приравнени на административнонаказателно дело, което включва открито заседание, разпит на свидетели, евентуална експертиза и изготвяне на мотивирано решение. Такива разлики следва да бъдат периодично проверявани чрез реални измервания на времеемкостта.

Разпределението на щатните длъжности и бюджетните ресурси трябва да се основава на периодично актуализирани и съпоставими данни. При траен дисбаланс ВСС следва да предприема своевременни организационни и кадрови мерки, вместо прекомерната натовареност да бъде компенсирана единствено чрез усилията на работещите в съответния орган.

ВСС следва да публикува редовно съпоставими данни за натовареността по съдилища и отделения и да обяснява как ги използва при разкриване, преместване или закриване на длъжности. Кадровата обезпеченост на съдебните служби трябва да се оценява по същата логика: обемът и видът на работата, сроковете и реалните потребности са по-съществени от формалното сравнение на числеността. При траен дисбаланс Съветът следва да обсъди с административния ръководител конкретни мерки и срок за изпълнението им.

Командиrowането трябва да остане временна мярка за преодоляване на конкретна кадрова необходимост, а не да се превръща във фактическо повишаване извън конкурсния ред. Необходими са ясни критерии, публични мотиви, максимален срок и открита процедура при повече подходящи кандидати. Продължителното командиrowане на едно и също лице създава риск от зависимост и неравнопоставеност.

В практиката често има съдии, които в рамките на дванадесет години щатна принадлежност към районен съд са командировани приблизително в десет години от тях в окръжен съд. Продължителното отсъствие на този магистрат трайно намалява действителния състав на изпращащия съд, налага вътрешно преразпределение на съдии между отделенията и увеличава натовареността на останалите. Това е типичен пример как временната мярка може фактически да замести конкурсното повишаване и да произведе кадрови дефицит в органа по щат.

За командироването бих предложила публична и редовно актуализирана информация за свободната длъжност, основанието, срока, подбора между желаещите и влиянието върху съда, от който магистратът се командирова. Когато има повече от един кандидат, следва да се сравнят професионалният опит в съответната материя, атестирането, натовареността и конкретната необходимост. Продължаването на едно командироване изисква нова мотивирана преценка; то не може да замества безкрайно редовен конкурс.

Периодичният контрол на ВСС следва да установява и дали командироването решава временен недостиг, без да създава по-тежък недостиг в изпращащия съд. При продължителна необходимост приоритет трябва да бъдат своєвременните конкурси и планирането на щатове. Възможностите за ротация между квалифицирани желаещи могат да се обсъждат само при ясни условия и без да се нарушава непрекъснатостта на правораздаването.

Дисциплинарната практика следва да бъде последователна, предвидима и съобразена както с тежестта на нарушението, така и с индивидуалната и институционалната натовареност. Публичен анонимизиран регистър на приключилите производства би подпомогнал уеднаквяването на стандартите и би ограничил съмненията за избирателност.

Атестиране

Атестирането не трябва да бъде формална процедура или средство за възпроизвеждане на субективни оценки. Следва да се уеднаквят критериите и практиката на помощните атестационни комисии и Комисията по атестирането и конкурсите, като оценката отчита качеството и сročността на работата, реалната натовареност, сложността на разглежданите дела, отменените актове според причините за отмяната, професионалната етика и приноса към организацията на съответния орган.

Всеки неблагоприятен извод трябва да бъде конкретно мотивиран и основан на проверими данни. Магистратът следва да има реална възможност да

се запознае с материалите, да направи възражения и да получи отговор на тях. Неравномерната натовареност или организационен дефицит, за който магистратът не отговаря, не може да се превръща в отрицателен атестационен показател.

Предлагам да се обсъди и оценяване на работата на изборните членове на ВСС след края на мандата им по предварително известни показатели: участие в заседания и комисии, внесени предложения, мотивирани позиции, изпълнение на поети ангажменти и принос към решаването на конкретни организационни проблеми. Подобна оценка не следва да засяга независимостта на отделния член, а да направи дейността му проследима и отчетна.

Прозрачност, отчетност и общественото доверие

Доверието не се възстановява с декларации, а с проследими процедури, достъпни данни и мотивирани решения. Публичността е едновременно гаранция срещу произвол и условие обществото да разбира основанията за действията на ВСС.

Решенията на ВСС следва да бъдат публикувани своевременно заедно с пълните им мотиви, резултатите от гласуването и особените мнения. Когато достъпът до част от информацията е ограничен по закон, ограничението трябва да бъде прилагано само в необходимия обем.

Съветът следва периодично да публикува структурирани данни за конкурсите, атестирането, дисциплинарните производства, командироването, натовареността и кадровото състояние на органите на съдебната власт. Данните трябва да позволяват сравнение във времето и да бъдат придружени от анализ на предприетите мерки и постигнатите резултати.

Бюджетните и инвестиционните решения трябва да се предхождат от анализ на потребностите, очаквания ефект и алтернативните възможности. След приключването на проектите следва да се извършва последваща оценка за тяхната ефективност, практическа приложимост и принос към качеството и достъпността на правосъдието.

Конкретен пример за недостатъчно обосновано разходване на средства може да бъде посочено внедряването на софтуер за преобразуване на глас в текст, който на практика изисква значителна последваща редакция и остава с ограничена употреба. В същото време районни съдилища не разполагат с видеоконферентна техника, въпреки честата необходимост от дистанционен разпит на свидетели и вещи лица, докато такава техника е налична в други

органи и не се използва пълноценно. Този пример показва необходимостта инвестициите да се основават на сравнима оценка на реалните потребности и на последващ анализ на използваемостта.

При обсъждане на бюджета на съдебната власт бих настоявала разходите за техника, сгради и проекти да се обосновават с конкретни потребности, очаквана употреба и измерим резултат. След изпълнението на проектите ВСС следва да публикува дали системите действително се използват и дали са облекчили работата. Така могат да се избегнат разходи за решения, които не отговарят на нуждите на съдилищата, докато по-неотложни потребности остават непокрити.

Общественото доверие изисква не само достъп до документи, а разбираемо обяснение на основанията за взетите решения. Периодичната отчетност на членовете на ВСС относно поетите ангажименти и резултатите от тяхната работа следва да се превърне в устойчива институционална практика.

Електронно правосъдие

Електронните системи трябва да облекчават работата на съдилищата и достъпа на гражданите до правосъдие, а не да създават допълнителна административна тежест. Съществените промени в ЕИСС и свързаните платформи следва да бъдат предшествани от пилотно тестване, оценка на въздействието и проверка на информационната сигурност.

Необходим е постоянен механизъм за обратна връзка с участието на съдии, съдебни служители и адвокати, както и публичен регистър на установените технически проблеми, предприетите мерки и сроковете за отстраняването им. Внедряването на нови технологии трябва да бъде последвано от оценка на действителната им използваемост и ефекта върху времето и качеството на работа.

Защита на независимостта на магистратите

Независимостта следва да бъде защитавана еднакво срещу политическо и икономическо влияние, институционален натиск и вътрешносистемно въздействие. ВСС трябва да реагира своевременно не само при формален сигнал, но и при достатъчно конкретна публична информация, като същевременно гарантира справедлива процедура и не допуска предварително заклеяване.

При достатъчно конкретни данни за натиск или нерегламентирано въздействие ВСС следва да може да се самосезира, без да поставя цялата тежест върху засегнатия магистрат. Проверката трябва да започва в определен срок, да има ясно очертан предмет и да приключва с мотивиран акт.

Показателен е публично известният случай „Драго каза“, възникнал по сигнал на съдия от Административен съд – Русе за твърдяно въздействие във връзка с участие в процедура за административен ръководител. Обществената реакция към начина на разглеждане на сигнала показва риска вниманието да бъде изместено от проверката на твърдяното въздействие към поведението на подателя. Именно при подобни случаи са необходими задължителен отвод на засегнатия член на ВСС, случаен подбор на проверяващия състав и институционална дистанция.

Проверяващият състав следва да бъде определян на случаен принцип, а всеки член, за когото са налице данни за лична или институционална обвързаност, трябва да се отведе. Когато проверката установи данни за престъпление, дисциплинарно нарушение или конфликт на интереси, материалите трябва своевременно да бъдат изпратени на компетентния орган.

Подателят на сигнала и засегнатият магистрат трябва да бъдат защитени от неблагоприятни последици, произтичащи единствено от добросъвестното сезиране на институциите. Наред с това процедурата трябва да гарантира правото на изслушване, презумпцията за невиновност и защитата на личните данни на всички засегнати лица.

Резултатът от проверката следва да бъде публично оповестен в допустимия от закона обем. Формалното включване на даден въпрос в дневния ред, без пълно изясняване на фактите и без мотивирано заключение, не е достатъчно, за да бъде защитена независимостта или възстановено общественото доверие.

При проверка по сигнал следва предварително да са ясни предметът, сроковете, възможността да бъдат изслушани засегнатите лица и правилата за отвод. Съветът трябва да постанови мотивиран резултат и да го оповести в допустимия от закона обем, без да изземва правомощията на органите, които установяват дисциплинарна, административна или наказателна отговорност. При данни за нарушение материалите следва да се изпращат своевременно на компетентния орган.

Противодействие на зависимости и конфликт на интереси

Зависимостите и конфликтът на интереси разрушават независимостта отвътре и създават основателни съмнения в безпристрастността на системата. Необходими са еднакви правила за проверка, отвод на засегнатите лица, защита на подателя на сигнали и публичност на мотивирания краен резултат при

спазване на изискванията за защита на личните данни и презумпцията за невинност.

Публичните данни за възможни неформални кръгове на влияние, нерегламентирани контакти или несъвместими обвързаности следва да бъдат проверявани по предварително установени правила. Необходими са ясен предмет на проверката, конкретни срокове, проверими източници на информация и мотивирано заключение.

Публикациите за кръга около Мартин Божанов, известен като „Нотариуса“, случая „Осемте джуджета“, както и публичните твърдения за неформални групи на влияние в съдебната система показват необходимостта от предварително установена процедура за проверка. Самото медийно огласяване не доказва нарушение, но достатъчно конкретните и проверими данни не могат да бъдат оставяни без институционален отговор, мотивирано заключение и, когато е необходимо, сезиране на компетентните органи.

Декларациите за дейности, членства и обстоятелства, свързани с конфликт на интереси, трябва да бъдат подлагани на ефективна проверка, а не само формално приемани. При непълнота или несъответствие следва да се прилагат предвидими последици и да се осигури координация с Инспектората към ВСС и другите компетентни органи.

При данни за значително несъответствие между имущество, доходи и декларираните обстоятелства ВСС не може да замества органите за имуществен контрол, но следва да проследи резултата от компетентната проверка и да прецени отражението му върху професионалната етика и престижа на съдебната власт.

Публично са огласявани случаи на имущество със значителна стойност, включително извън страната или притежавано от близки лица, при които обществото не получава ясна информация дали е извършена проверка за съответствие с декларираните доходи и какъв е резултатът от нея. Липсата на своевременно и мотивирано произнасяне поддържа съмнения за зависимости, дори когато те впоследствие могат да се окажат неоснователни.

Същият стандарт за безпристрастност трябва да се прилага и към членовете на ВСС: лице, за което са налице данни за лично участие или конфликт на интереси, не следва да участва в подбора на проверяващите, обсъждането или гласуването по конкретната преписка. Отводите и мотивите за тях трябва да бъдат отразени по начин, който позволява обществен контрол при спазване на законовите ограничения за публикуване.

Механизъм за проверка и проследяване на сигнали

Изслушванията на съдиите Владислава Цариградска и Цветко Лазаров за твърден натиск във връзка с дела показват, че защитата не може да приключва с изслушване и препращане на сигнал. Според публикуваната стенограма от заседанието на Съдийската колегия от 15 октомври 2024 г. съдия Цариградска поставя въпроса като проблем за цялата система, репутацията на съдебната власт и съдийската независимост.

Предлагам единен регистър на сигналите за натиск, недопустими контакти и зависимости, с ограничен достъп до личните данни и публична статистика. За всеки сигнал следва да се отбелязват датата, компетентният орган, предприетите действия, срокът за следваща проверка и крайният резултат. При препращане към прокуратурата, Инспектората към ВСС или друг орган Съветът трябва да изисква информация за движението на преписката в рамките на правомощията си и да прецени дали са необходими мерки за защита на засегнатия магистрат. Съветът не следва да дава указания по конкретно разследване или дело.

Проверка на зависимости при кадрови решения

При избор на административен ръководител, атестиране, повишаване и дисциплинарно производство следва да се проверяват относимите публични и служебни данни за несъвместимост, конфликт на интереси и трайни професионални или имуществени обвързаности, включително с лица, които имат интерес от конкретното решение. Проверката трябва да е еднаква за всички кандидати, да се основава на проверими факти и да дава право на отговор. Всеки участник в кадровото решение да декларира конкретните си обвързаности и да се отведе при законово основание; мотивите за приетия или отказания отвод да останат проследими.

Публични изказвания на съдии и журналистически разследвания за мрежи на влияние налагат проверка и на начина, по който се упражнява административна власт: командироване, разпределение на дела, разпределение на натовареността, достъп до чувствителна информация и предложения за дисциплинарно преследване. При данни за повтарящ се модел на необичайни решения ВСС следва да възложи тематична проверка по компетентност, а не да разглежда всеки сигнал изолирано. Констатациите трябва да отделят доказаното от непотвърдените твърдения.

Престиж на съдебната власт и граници на етичната отговорност

Накърняването на престижа на съдебната власт следва да се преценява чрез конкретно установено поведение, контекст, тежест и връзка с доверието в безпристрастното правосъдие. Този стандарт не бива да служи за санкциониране на магистрат, който добросъвестно съобщава за натиск, изразява професионално мнение или постановява непопулярен, но мотивиран съдебен акт. При публичен скандал ВСС следва своевременно да обясни какво проверява, кой е компетентен и кога се очаква резултат, без да предрешава отговорността и без да разкрива защитени данни. След приключване на проверката трябва да публикува мотивиран извод за установените факти и предприетите мерки.

Мълчанието при сериозни сигнали, както и прибързаното публично оправдаване или обвиняване, подкопават доверието. Следва ежегодно да се публикува обобщен отчет за сигналите, сроковете, изхода и повтаряемите институционални слабости.

Случайно разпределение и етично лидерство

Случайното разпределение на делата е основна гаранция срещу нерегламентирано влияние. Необходими са независими периодични одити, пълна проследимост на действията, ограничен административен достъп, еднакви правила за изключенията и автоматични сигнали при необичайни операции или опити за заобикаляне на системата.

Членовете на ВСС трябва да прилагат към себе си стандарт, не по-нисък от стандарта, изискван от магистратите. Това включва своевременно деклариране на конфликт на интереси, отвод при основателно съмнение в безпристрастността, прозрачност на професионалните контакти и въздържане от поведение, което създава впечатление за предварително поети ангажименти.

Личен принос на кандидата

Като адвокат с над 24 години юридически стаж познавам съдебната система от гледната точка на гражданите, страните и процесуалните представители. Тази перспектива е необходима във ВСС, защото кадровите и организационните решения имат пряко отражение върху достъпа до правосъдие, срока на производствата, качеството на съдебните актове и доверието в съда.

Работата ми като народен представител в четири последователни народни събрания, включително като заместник-председател на Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред, ми е дала практически опит в законодателния

процес, институционалния контрол, публичния дебат и търсенето на работещи нормативни решения. Ще използвам този опит за прецизно формулиране на вътрешните правила на ВСС и за аргументирано участие в обсъждането на законодателни промени, засягащи съдебната власт.

В Съдийската колегия ще работя за прозрачни конкурси, обективно атестиране, предвидима дисциплинарна практика, справедливо измерване на натовареността и ограничаване на продължителното командироване. Ще настоявам всяко кадрово решение да съдържа ясни фактически и правни мотиви, позволяващи обществен и съдебен контрол, а различното мнение да бъде изразявано открито и аргументирано.

Ще предложа преработване на механизма за реакция при данни за натиск върху магистрати, включително възможност за самосезиране при достатъчно конкретна публична информация, случаен подбор на ad hoc проверяващи състави, ясни срокове, задължителен отвод на засегнат член на ВСС и публикуване на мотивирания резултат. При данни за престъпление или друго нарушение материалите следва своевременно да бъдат изпращани на компетентния орган.

В Пленума на ВСС ще поставям акцент върху обосноваването на бюджетите, равнопоставеното материално и технологично обезпечаване на органите на съдебната власт, оценката на ефекта от проектите и публичната отчетност за разходваните средства. Ще подкрепям решения, основани на актуални данни за натовареността и реалните потребности, а не на неформално влияние или институционална близост.

Ще поддържам постоянен професионален диалог със съдии, адвокати, съдебни служители, академичната общност и гражданските организации, без да допускам този диалог да се превръща в канал за нерегламентирано въздействие. Ще защитавам независимостта на всеки магистрат независимо от неговата позиция, професионална организация или публична разпознаваемост.

Личният ми ангажимент е да работя независимо от партийни, корпоративни и вътрешносистемни интереси; да декларирам своевременно всеки възможен конфликт на интереси; да се отвеждам при наличие на основателно съмнение в безпристрастността ми; да мотивирам публично позициите и гласуванията си; и да отчитам периодично изпълнението на поетите в тази концепция ангажименти.

Приоритети през първите сто дни

1. Преглед на висящите конкурсни и атестационни процедури и публично посочване на причините за забавянето им.
2. Преглед на правилата за разглеждане на сигнали за натиск и предложение за ясни срокове, изслушване и проследяване на резултата.
3. Инициатива за публично информационно табло за конкурсите, командироването и дисциплинарните производства.
4. Анализ на продължителните командирования и свободните щатове в най-натоварените съдилища.
5. Среци с представители на съдилища от различни нива и съдебни райони, със съдебни служители, адвокатурата и професионалните организации.
6. Преглед на нерешените проблеми на ЕИСС и предложение за постоянен механизъм за потребителска обратна връзка.

Промяната в работата на ВСС изисква последователност, професионална смелост и еднакъв стандарт към всички. Целта е съдебна система, в която независимостта е реално защитена, кадровите решения са обективни, натовареността е справедливо разпределена, а дейността на кадровия орган е прозрачна и отчетна. Само така могат да бъдат повишени мотивацията на магистратите, качеството и срочността на правосъдието и общественото доверие.

Изготвил концепцията:

Цвета Валентинова Рангелова

ОБРАЗЕЦЪТ НА ДЕКЛАРАЦИЯ Е УТВЪРДЕН ОТ

МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО СЪС ЗАПОВЕД № ЛС-04-394/21.07.2026 Г.

Д Е К Л А Р А Ц И Я

ЗА ИМОТНОТО СЪСТОЯНИЕ, ПРОИЗХОДА НА СРЕДСТВАТА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ИМУЩЕСТВОТО И ЗА НАЛИЧИЕТО НА ЧАСТЕН ИНТЕРЕС

На Цвета Валентинова Рангелова

/име, презиме, фамилия/

на длъжност: адвокат

кандидат за член на съдийската колегия на Висшия съдебен съвет

ДЕКЛАРИРАМ

към 23.09.2026 г. - датата на участието ми в процедурата за избор за заемане на длъжност член на съдийската колегия на Висшия съдебен съвет следното имотно състояние, произхода на средствата за придобиване на същото за мен, съпруга/та ми или на лицето, с което се намирам във фактическо съжителство на съпругески начала, и на ненавършилите пълнолетие деца, и следните интереси:

Данни за декларатора:

/Данните от колона 2 не се публикуват/

1	2
Цвета Валентинова Рангелова	ЕГН:
/Име - собствено, бащино, фамилно/	
	Л. К. №
/месторабота/	Изд. от МВР
	Постоянен адрес:
/длъжност/	Телефон:

Данни за съпруга/та и за лицата, с които се намират във фактическо съжителство на съпружески начала:

Гражданство:

българско

/Данните от колона 2 не се публикуват/

1	2
	ЕГН:
/Име - собствено, бащино, фамилно/	

Декларирам, че:

- съм във фактическа раздяла:
- не живея заедно със съпруга /та/ си и нямаме общо домакинство:
и няма да декларирам неговото/нейното имущество и доходи на основание чл. 63, ал. 5 от ЗПКсЛЗПД
- фактическо съжителство на съпружески начала:

Данни за ненавършилите пълнолетие деца:

/Данните от колона 2 не се публикуват/

№	Име - собствено, бащино, фамилно/	ЕГН	Гражданство
	1	2	3
1.			българско
2.			
3.			

Декларирам, че:

- не упражнявам родителски права по отношение на ненавършилите пълнолетие деца:

--

Име на декларатора /собствено, бащино, фамилно/	
--	--

II. Моторни сухопътни, водни и въздухоплавателни превозни средства, както и други превозни средства, които подлежат на регистрация по закон

1. Моторни сухопътни превозни средства:

Нямам нищо за деклариране.

Таблица № 3

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена на придобиване /евро/	Година на придобиване	Собственик			Правно основание за придобиване	Произход на средствата
					Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	лек автомобил	БМВ Х3	1687	2014			1/2	покупко-продажба	заплата
	лек автомобил	Мерцедес	12629	2024			1/2	покупко-продажба	заплата

2. Земеделска и горска техника:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 3.1

Ном. по ред	Вид на земеделската или горската техника	Марка на техниката	Цена на придобиване /евро/	Година на придобиване	Собственик			Правно основание за придобиване	Произход на средствата
					Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. Водни и въздухоплавателни превозни средства:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 3.2

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена на придобиване /евро/	Година на придобиване	Собственик			Правно основание за придобиване	Произход на средствата
					Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Други превозни средства, които подлежат на регистрация по закон:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 3.3

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена на придобиване /евро/	Година на придобиване	Собственик			Правно основание за придобиване	Произход на средствата
					Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

5. Чужди моторни сухопътни, водни и въздухоплавателни превозни средства на стойност над 5000 евро:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 3.4

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена по договор /евро/	Година на сключване на договора	Ползвател			Правно основание за ползване	Произход на средствата
					Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

6. Прехвърляне на притежаваните моторни сухопътни, водни и въздухоплавателни превозни средства през предходната година:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 3.5

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена на отчуждаването /евро/	Прехвърлител			Правно основание за отчуждаването
				Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част	
1	2	3	4	5	6	7	8

Ном. по ред	Вид на превозното средство	Марка на превозното средство	Цена на отчужда- ването /евро/	Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	Идеална част	Правно основание за отчуждаването
1	2	3	4	5	6	7	8

Име на декларатора

/собствено, бащино, фамилно/

IV. Вложения в инвестиционни и пенсионни фондове и еквивалентни форми на спестявания и инвестиции, ако общата им стойност надвишава 5000 евро както и налични ценни книги, дялове в дружества с ограничена отговорност и командитни дружества и финансови инструменти по чл. 4 от Закона за пазарите на финансови инструменти

1. Вложения в инвестиционни и пенсионни фондове и еквивалентни форми на спестявания и инвестиции, в това число и криптовалути, ако общата им стойност надвишава 5000 евро

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 8

Ном. по ред	Размер на вложенията	Вид на валутата	Равно-стойност в евро	Титуляр на вложението		В страната	В чужбина	Произход на средствата
				Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН			
1	2	3	4	5	6	7	8	9

2. Ценни книги и фин. инструменти по чл. 4 от Закона за пазарите на фин. инструменти:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 9

Ном. по ред	Вид на ценните книги/ финансови инструменти	Брой на ценните книги/ фин. инстр.	Поверени на инвест. посредник		Емитент	Цена на придобиването /евро/	Собственик или титуляр на правото		Правно основание за придобиването	Произход на средствата
			Ценни книжа/ фин. инстр.	и/или пари			Име собствено, бащино, фамилно	ЕГН		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

3. Дялове в дружества с ограничена отговорност и командитни дружества:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 10

Ном. по ред	Вид на имуществото	Размер на дяловото участие	Наименование на дружеството	Седалище	Стойност на дяловото участие	Собственик или титуляр на правото		Правно основание за придобиването	Произход на средствата
						Име собствено, бащино, фамилно	ЕГН		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Прехвърляне на дялове в дружества с ограничена отговорност и командитни дружества:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 11

Ном. по ред	Вид на имуществото	Размер на дяловото участие	Наименование на дружеството	Седалище	Цена на отчуждаването /евро/	Прехвърлител		Правно основание отчуждаване
						Име: собствено, бащино, фамилно	ЕГН	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Име на декларатора

/собствено, бащино, фамилно/

2. Направени разходи от или в полза на декларатора, неговия съпруг /съпруга/, лица при фактическо съжителство на съпружески начала

или ненавършилите пълнолетие деца с тяхно съгласие, когато те не са платени със собствени средства, с публични средства или със средства на институцията,

в която заемат длъжността:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 14

Ном. по ред.	Вид на разхода	Размер на разхода	Вид на валутата	Равностой- ност в евро	Разходите са направени:			
					В полза на декларатора	За чия сметка е направен разхода	В полза на съпруг/а, лица при факт.съжит. на съпруж.начала или ненавършили пълн.деца	За чия сметка е направен разхода
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.1.	Обучение:							
1.								
2.								
3.								
2.2.	Пътуване извън страната:							
2.2.1.								
2.2.2.								
2.2.3.								
2.2.4.								
2.3.	Други плащания с единична цена над 500 евро:							
2.3.1.								
2.3.2.								
2.3.3.								
2.4.	Разходи за обучение извън случаите по чл. 63, ал. 1, т. 11 от ЗПКолЗПД в т.ч. в полза на лицата по чл. 63, ал. 4 от ЗПКолЗПД чиято еднократна стойност надхвърля 5000 евро:							
2.4.1.								
2.4.2.								
2.4.3.								

Име на декларатора:

/собствено, бащино, фамилно/

VII. Участие в търговски дружества, в органи на управление или контрол на търговски дружества, на юридически лица с нестопанска цел или на кооперации, както и извършване на дейност като едноличен търговец към датата на избирането или назначаването и 12 месеца преди датата на избирането или назначаването

1. Към датата на избирането или назначаването на длъжност:

1.1. Имам участие в следните търговски дружества, в граждански дружества, участие в тайни и/или неформални организации и общества:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 15

Ном по ред	Дружество	Размер на дяловото участие

1.2. Съм управител или член на орган на управление или контрол на търговски дружества, на юридически лица с нестопанска цел или на кооперации:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 16

Ном по ред	Дружество	Участие

1.3. Развивам дейност като едноличен търговец:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 17

Ном по ред	Наименование на ЕТ	Предмет на дейност

2. Дванадесет месеца преди датата на избирането или назначаването ми на длъжност:

2.1. Имам участие в следните търговски дружества:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 18

Ном по ред	Дружество	Размер на дяловото участие

2.2. Съм управител или член на орган на управление или контрол на търговски дружества, на юридически лица с нестопанска цел или на кооперации:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 19

Ном по ред	Дружество	Участие

2.3 Развивам дейност като едноличен търговец:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 20

Ном по ред	Наименование на ЕТ	Предмет на дейност
1.		
1.		

VIII. Договори с лица, които извършват дейност в области, свързани с вземаните от лицето, заемашо публична длъжност, решения в кръга на неговите правомощия или задължения по служба:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 21

Ном по ред	Трите имена на лицето, с което е сключен договора	Предмет на договора

IX. Данни за свързани лица, към дейността на които лицето, заемашо публичната длъжност, има частен интерес:

Нямам нищо за деклариране.

X

Таблица № 22

Ном по ред	Трите имена на лицето	Област на дейност на свързаните лица

Дата: 23.09.2016 г.

Декларатор:

Е. П. П. П. П.